

College Kwaliteitsonderzoek (CKO)

Verslag van de werkzaamheden

2011

Inhoudsopgave

1.	Samenvatting	5
2.	Activiteiten 2011	9
3.	Onderzoeksresultaten 2011	15
Bijlage 1	Samenstelling Onderzoekspopulatie 2011	19
Bijlage 2	Taakuitoefening en samenstelling CKO	21

1. Samenvatting

In dit verslag worden de activiteiten van het College Kwaliteitsonderzoek (CKO) in 2011 beschreven en toegelicht. Tevens worden de resultaten van de in 2011 onder de Verordening Kwaliteitsonderzoek uitgevoerde kwaliteitsonderzoeken gepresenteerd.

Het doel van het kwaliteitsonderzoek is de bevordering van de kwaliteit van de beroepsuitoefening. De handhaving van de naleving van de beroepsregels is van belang, maar vormt niet het primaire motief voor het kwaliteitsonderzoek.

Op basis van de Verordening Kwaliteitsonderzoek wordt in principe eens in de vier jaar een periodiek kwaliteitsonderzoek uitgevoerd. Het onderzoek is gericht op de opzet en werking van het stelsel van kwaliteitsbeheersing van een accountantskantoor of accountantsafdeling dat is gericht op assurance en aan assurance verwante opdrachten met uitzondering van wettelijke controleopdrachten. Laatstgenoemde opdrachten vallen, ingevolge de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), onder toezicht van de Autoriteit Financiële Markten (AFM).

In het verslagjaar 2011 zijn onder verantwoordelijkheid van het College Kwaliteitsonderzoek in totaal 212 onderzoeken uitgevoerd: 134 periodieke kwaliteitsonderzoeken (125 bij accountantspraktijken en 9 bij interne accountantsafdelingen) en 78 vervolgonderzoeken bij accountantspraktijken (zie bijlage 1 voor een specificatie).

1.1 Resultaten periodieke onderzoeken

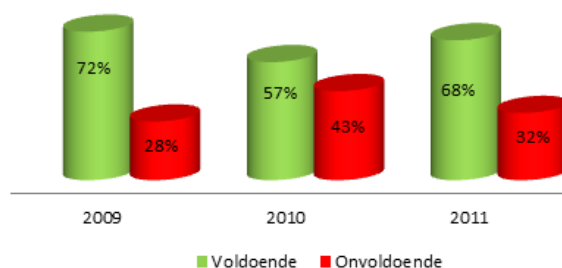
Van de 125 accountantspraktijken waar een periodiek onderzoek is uitgevoerd, beschikken er 48 over een vergunning op grond van de Wta. Artikel 11 van de Verordening Kwaliteitsonderzoek bepaalt dat het College bij deze accountantspraktijken geen (eind)oordeel uitbrengt.

In onderstaande tabel zijn de resultaten van de 125 periodieke onderzoeken bij accountantspraktijken weergegeven. Daarbij is een vergelijking met de resultaten van vorig jaar opgenomen. De 9 kwaliteitsonderzoeken bij interne accountantsafdelingen hebben alle tot het eindoordeel voldoende geleid. Omwille van vergelijkbaarheid van de cijfers zijn deze niet in onderstaande tabel en in figuur 1 verwerkt.

Resultaten kwaliteitsonderzoeken accountantspraktijken

	Voldoende	Onvoldoende	Geen oordeel	Totaal
2010	61	46	69	176
2011	52	25	48	125

Het percentage periodieke kwaliteitsonderzoeken die tot een voldoende oordeel hebben geleid, is ten opzichte van 2010 gestegen met 11%. Samengevat levert dit het volgende beeld op.

Figuur 1. Resultaten periodieke onderzoeken waarbij tot een oordeel is gekomen

Conclusie

De resultaten van de in 2011 uitgevoerde kwaliteitsonderzoeken bij accountantspraktijken laten een verbetering zien ten opzichte van de resultaten over 2010. Het percentage periodieke kwaliteitsonderzoeken die tot een voldoende oordeel hebben geleid, is ten opzichte van 2010 gestegen met 11%. Deze verbetering wordt met name verklaard door de resultaten in de categorie accountantspraktijken met een omzetgrootte van € 300.000 tot € 600.000. Bedacht dient te worden dat de resultaten altijd worden beïnvloed door de soort accountantspraktijken die binnen de selectie zijn gevallen. Nadere analyse van de resultaten heeft uitgewezen dat er in 2011 verhoudingsgewijs veel accountantspraktijken in de categorie van € 300.000 tot € 600.000 zijn geselecteerd. Deze categorie accountantspraktijken blijkt door de jaren heen verhoudingsgewijs goed te scoren. De resultaten 2011 zijn daardoor ten opzichte van vorig jaar dan ook positief beïnvloed.

1.2 Resultaten vervolgonderzoeken

Vervolgonderzoeken richten zich op de vaststelling of de naar aanleiding van een periodiek kwaliteitsonderzoek gegeven aanbevelingen in voldoende mate zijn opgevolgd. Een vervolgonderzoek is dus geen geheel nieuw periodiek onderzoek.

In het verslagjaar zijn 78 vervolgonderzoeken uitgevoerd. In onderstaande tabel zijn de resultaten van de 78 vervolgonderzoeken weergegeven, waarbij een vergelijking is opgenomen met de resultaten van de in 2010 uitgevoerde vervolgonderzoeken

Resultaten vervolgonderzoeken accountantspraktijken

	Aanbevelingen Voldoende Opgevolgd	Aanbevelingen Onvoldoende Opgevolgd	Totaal
<i>2010</i>	33	3	36
<i>2011</i>	70	8	78

Bij de 8 accountantspraktijken waar de aanbevelingen niet in voldoende mate bleken te zijn opgevolgd, was in alle gevallen sprake van verbetering. Aan deze accountantspraktijken zijn opnieuw aanbevelingen gegeven en zijn zo nodig gesprekken gevoerd met de kantoorleiding van deze accountantspraktijken over het op niveau brengen van het stelsel van kwaliteitsbeheersing en zijn daarvoor termijnen afgesproken. Aangezien er in alle gevallen sprake was van verbetering heeft het College besloten bij deze accountantspraktijken een nieuw vervolgonderzoek uit te voeren na afloop van de gestelde verbetertermijn.

Tweede vervolgonderzoek

Bij de 78 uitgevoerde vervolgonderzoeken was 1 accountantspraktijk waarbij in 2010 bij een eerste vervolgonderzoek werd geconcludeerd dat de gegeven aanbevelingen in onvoldoende mate waren opgevolgd. Dit vervolgonderzoek heeft tot de conclusie geleid dat de aanbevelingen dit maal in voldoende mate zijn opgevolgd.

Conclusie

De vervolgonderzoeken laten een goed resultaat zien: in 90% van de gevallen leidt het vervolgonderzoek tot een voldoende opvolging van de gegeven aanbevelingen. Daarmee wordt het gewenste effect van verbetering van het stelsel van kwaliteitsbeheersing in belangrijke mate bereikt.

1.3 Overige activiteiten

Naar aanleiding van de resultaten van de kwaliteitsonderzoeken 2010 heeft het College aan het NIVRA-bestuur kwaliteitsbevorderende maatregelen geadviseerd, die in 2011 zijn uitgevoerd. Meer daarover in hoofdstuk 2. Ook de overige activiteiten van het College, waaronder de accreditatie van het Samenwerkingsverband Kwaliteitstoetsing Overheidsaccountants (KOA), wijzigingen van de Verordening Kwaliteitsonderzoek en het instrumentarium, adviezen voor tuchtacties en evaluatie van het onderzoekersbestand zijn beschreven in hoofdstuk 2.

2. Activiteiten 2011

In dit hoofdstuk wordt in afzonderlijke paragrafen nader ingegaan op de activiteiten van het College in 2011. Het College heeft het NIVRA-bestuur naar aanleiding van de resultaten van de kwaliteitsonderzoeken 2010 kwaliteitsbevorderende maatregelen geadviseerd, die in 2011 zijn uitgevoerd. Een belangrijke mijlpaal dit verslagjaar was de accreditatie van het Samenwerkingsverband Kwaliteitstoetsing Overheidsaccountants (zie paragraaf 2.2). Daarmee is nu invulling gegeven aan het toezicht op alle accountants die onder de reikwijdte van de Verordening Kwaliteitsonderzoek vallen. Voorts is er in het verslagjaar in het kader van de fusie tussen NIVRA en NOvAA veel tijd besteed aan een verdere harmonisatie van het toezicht, zoals dat wordt uitgeoefend door het College Kwaliteitsonderzoek van het NIVRA en de Raad van Toezicht Beroepsuitoefening Accountants-Administratieconsulenten (zie paragraaf 2.5).

2.1 Acties naar aanleiding van de onderzoeksresultaten 2010

De resultaten van de in 2010 uitgevoerde kwaliteitsonderzoeken lieten een aanmerkelijke verslechtering zien ten opzichte van eerdere resultaten. Een nadere analyse wees uit dat de toename van het aantal accountantspraktijken dat een eindoordeel onvoldoende kreeg nagenoeg geheel voor rekening kwam van niet eerder onderzochte kleinere accountantspraktijken die veelal uitsluitend aan assurance verwante opdrachten uitvoeren. Hiertoe behoorden verhoudingsgewijs ook veel startende accountantspraktijken.

Naar aanleiding daarvan heeft het College het bestuur geadviseerd kwaliteitsbevorderende maatregelen te nemen speciaal gericht op deze accountantspraktijken. Concreet werd geadviseerd met een brochure voor startende accountantspraktijken te komen en een praktijkcursus gericht op kwaliteitsbeheersing in de MKB-praktijk. Het bestuur heeft deze adviezen overgenomen en inmiddels is de “Startersbrochure: Mijn accountantspraktijk” verschenen en is er een nieuwe NBA-cursus “Kwaliteitsbeheersing in de MKB-praktijk” ontwikkeld. Zowel de brochure als de cursus zijn recent beschikbaar gekomen, zodat zij pas in toekomstige jaren effect kunnen hebben.

2.2 Wijziging Verordening Kwaliteitsonderzoek

In de ledenvergadering van het NIVRA van 20 juni 2011 is – naast enkele correcties – een inhoudelijke wijziging van de Verordening Kwaliteitsonderzoek vastgesteld. De wijziging betreft de reikwijdte van het incidentenonderzoek. De definitie is uitgebreid, zodat ook niet assurance en niet aan assurance verwante opdrachten onderwerp van een incidentenonderzoek kunnen zijn. Daarmee is de reikwijdte van het incidentenonderzoek tevens in lijn gebracht met de reikwijdte van het incidentenonderzoek, zoals de NOvAA dat kent. Er zijn in 2011 overigens geen incidentenonderzoeken uitgevoerd.

2.3 Monitoring

Nagenoeg alle accountantspraktijken hebben tijdig aan de verplichting voldaan de jaarlijkse monitoringvragenlijst in te vullen. Uiteindelijk reesterden nog 2 accountantspraktijken die zonder enige reactie in gebreke zijn gebleven de monitoringvragenlijst 2011 in te vullen. Het College heeft op grond van artikel 26 van de Verordening Kwaliteitsonderzoek moeten besluiten aan het bestuur van het NIVRA een advies uit te brengen om tegen de beleidsbepalers van deze 2 accountantspraktijken een tuchtactie te starten. In 1 geval heeft het de kantoorleiding uiteindelijk toch nog aan zijn verplichting voldaan. In 1 geval heeft het bestuur tot een tuchtactie besloten, maar bleek de desbetreffende accountantspraktijk inmiddels te zijn beëindigd.

2.4 Tuchtacties

Door het College zijn tot nu toe aan het bestuur van het NIVRA in totaal 6 adviezen uitgebracht tot het instellen van een tuchtactie. In 5 gevallen kwam dit advies voort uit een weigering van een accountantspraktijk om de jaarlijkse monitoringvragenlijst in te vullen. In 4 gevallen is de desbetreffende accountantspraktijk beëindigd en is het om die reden niet tot een tuchtactie gekomen. In 1 geval heeft de desbetreffende accountantspraktijk alsnog aan zijn verplichting voldaan en is het om die reden ook niet tot een tuchtactie gekomen.

In 1 geval kwam het advies voort uit een weigering van een accountantspraktijk om de monitoringvragenlijst in te vullen alsmede een weigering om medewerking te verlenen aan de uitvoering van een kwaliteitsonderzoek. Het bestuur heeft dit advies overgenomen en heeft een tuchtactie gestart.

2.5 Delegatie en accreditatie

Delegatie

Op grond van artikel 23 van de Verordening Kwaliteitsonderzoek kan de bevoegdheid tot het uitvoeren van het periodiek kwaliteitsonderzoek of een vervolgonderzoek bij een accountantskantoor of accountantsafdeling waar meer Accountants-Administratieconsulenten werkzaam zijn of aan verbonden zijn dan registeraccountants, worden overgedragen aan de instantie die bevoegd is tot het uitvoeren van een soortgelijk onderzoek bij Accountants-Administratieconsulenten. Uit dien hoofde is delegatie verleend aan de NOvAA en voert de Raad van Toezicht Beroepsuitoefening Accountants-Administratieconsulenten (RvTBAA) bij delegatie kwaliteitsonderzoeken uit namens het College. De door de RvTBAA in het kader van deze delegatie uitgevoerde kwaliteitsonderzoeken worden daarom in hoofdstuk 3 in de resultaten van de uitgevoerde onderzoeken verantwoord.

Accreditatie

Op grond van artikel 24 van de Verordening Kwaliteitsonderzoek kan een organisatie waarbij een accountant, een accountantskantoor of een accountantsafdeling is aangesloten die hun stelsel van kwaliteitsbeheersing onderzoekt, een verzoek indienen deze organisatie te accrediteren. Deze accreditatie houdt in dat het periodiek kwaliteitsonderzoek en het vervolgonderzoek bij het accountantskantoor of de accountantsafdeling welke lid is van een geaccrediteerde organisatie namens het NIVRA wordt uitgevoerd door deze geaccrediteerde organisatie. Aan een dergelijke accreditatie zijn uiteraard voorwaarden verbonden die erop neer komen dat de organisatie die accreditatie aanvraagt, aantoont dat deze beschikt over een systeem van kwaliteitsborging dat voldoet aan de door of namens het NIVRA-bestuur te stellen eisen aan de opzet en werking daarvan.

De resultaten van de in het kader van de verleende accreditaties uitgevoerde kwaliteitsonderzoeken worden in hoofdstuk 3 verantwoord.

SRA

De Samenwerkende Registeraccountants en Accountants-administratieconsulenten (SRA) beschikt over een accreditatie. Op grond van de accreditatievoorwaarden heeft het College in november 2011 bij SRA een periodiek onderzoek naar de opzet en werking van het kwaliteitsborgingsysteem van SRA uitgevoerd. Uit dit onderzoek zijn enkele aanbevelingen voortgekomen die nader met SRA worden besproken. Het onderzoek heeft geen aanleiding gegeven nadere voorwaarden te stellen dan wel de accreditatie in te trekken.

De door SRA in het kader van de accreditatie uitgevoerde kwaliteitsonderzoeken worden in hoofdstuk 3 in de resultaten van de uitgevoerde onderzoeken verantwoord.

IIA

Aan het Institute van Internal Auditors Nederland (IIA) is in december 2010 door het College Kwaliteitsonderzoek een accreditatie is verleend voor het namens het College uitvoeren van kwaliteitsonderzoeken bij interne afdelingen van IIA-leden waaraan registeraccountants zijn verbonden. Het College Kwaliteitstoetsing van IIA is in 2011 gestart met het namens het College uitvoeren van kwaliteitsonderzoeken bij de aangesloten leden. Het College heeft in september 2010 aan de interne accountantsafdelingen waaraan registeraccountants zijn verbonden die geen lid zijn van IIA Nederland een monitoringvragenlijst gezonden om zicht te krijgen op deze populatie. Geconcludeerd is dat het overgrote deel van de accountantsafdelingen waaraan interne accountants zijn verbonden door IIA worden afgedekt. In december 2011 zijn uit het resterende bestand van 20 accountantsafdelingen er 3 geselecteerd voor een kwaliteitsonderzoek dat door het College in 2012 zal worden uitgevoerd.

KOA

Bij het Samenwerkingsverband Kwaliteitstoetsing Overheidsaccountants (KOA) is in de eerste helft van 2011 een accreditatieonderzoek uitgevoerd. Dit onderzoek heeft erin geresulteerd dat het College op 20 juli 2011 aan KOA een accreditatie is verleend voor het namens het College uitvoeren van kwaliteitsonderzoeken bij interne accountantsafdelingen van overheidsaccountants van KOA-leden waaraan registeraccountants zijn verbonden. In het kader van deze accreditatie heeft het College in oktober 2011 bijgedragen aan een training van (potentiële) onderzoekers van de KOA. In 2011 zijn door de KOA 4 kwaliteitsonderzoeken uitgevoerd. Deze zijn echter nog niet afgerond en worden derhalve nog niet in dit verslag verantwoord.

Het College zal in 2012 invulling geven aan de uitvoering van kwaliteitsonderzoeken van accountantsafdelingen waaraan overheidaccountants zijn verbonden die geen lid zijn van de KOA.

NOREA

In maart 2011 heeft de Nederlandse Orde van Register EDP-Auditors (NOREA) bij het College geïnformeerd naar de mogelijkheden van een eventuele accreditatie dan wel samenwerking bij de door NOREA uit te voeren kwaliteitsonderzoeken. Hierover is met NOREA gesproken, waarbij tot de conclusie is gekomen dat een accreditatie van NOREA niet voor de hand ligt. Er vinden nadere gesprekken plaats over de mogelijkheden tot samenwerking.

2.6 Instrumentarium

De vragenlijsten die worden gebruikt voor het uitvoeren van de kwaliteitsonderzoeken worden jaarlijks herzien en vastgesteld door het College. De vragenlijsten voor de onderzoeken 2011 zijn aangepast op basis van wijzigingen in de regelgeving en praktijkervaringen. De door het College vastgestelde vragenlijsten zijn gepubliceerd op de website.

In het kader van de harmonisatie van de te gebruiken vragenlijsten in 2011 is een Werkgroep Instrumentarium actief waarin met vertegenwoordigers van de Raad van Toezicht Beroepsuitoefening Accountants-Administratieconsulenten en de SRA wordt gewerkt aan aanpassing van de vragenlijsten voor 2012.

Voor het uitvoeren van de kwaliteitsonderzoeken door de onderzoekers wordt door het College een onderzoeksprotocol gehanteerd. Dit protocol is destijds ontwikkeld aan de hand

van de formele vereisten die gelden voor het uitvoeren van kwaliteitsonderzoeken die voortkomen uit de Verordening Kwaliteitsonderzoek en de Beleidsregel Kwaliteitsonderzoek. Daarnaast zijn in het protocol de ervaringen verwerkt die zijn opgedaan bij het uitvoeren van de onderzoeken. In 2011 is het onderzoeksprotocol aangepast en ervaringen uit de onderzoeken 2010 alsmede aan door het College vastgestelde gedragslijnen en “best practices”.

Ter ondersteuning van de oordeelsvorming hanteert het College een document waarin overwegingen en aanbevelingen worden gegeven die voor de onderzoekers moeten dienen als richtsnoer voor de oordeelsvorming. Doel daarvan is het ondersteunen van de onderlinge consistentie van de oordelen over de onderzoeken en de gebruikte kwalificaties. Doorslaggevend bij de oordeelsvorming is onverminderd de evenwichtige professionele oordeelsvorming door de onderzoeksteams. De overwegingen en aanbevelingen met betrekking tot de normering van de oordeelsvorming zijn in 2011 aangepast aan “best practices” uit de in 2010 uitgevoerde onderzoeken.

2.7 Onderzoekers

Het College hecht aan de inzet van kwalitatief goede onderzoekers. Daarom is voor de aanvang van de onderzoekscyclus 2011 het onderzoekersbestand aan de hand van door het College vastgestelde criteria geëvalueerd. Onderzoekers die langer dan 3 jaar niet in de openbare accountantspraktijk werkzaam zijn, zijn gevraagd schriftelijk aan te tonen op welke wijze zij de voor het uitvoeren van kwaliteitsonderzoeken benodigde kennis en ervaring op peil hebben gehouden. Bij deze evaluatie zijn ook de resultaten van de door de onderzochte organisaties ingevulde evaluatieformulieren van de uitgevoerde onderzoeken betrokken. Van 2 onderzoekers die in onvoldoende mate aan de gestelde criteria voldeden, is afscheid genomen.

In juni 2011 is tweemaal de zogenoemde CKO Academie voor de onderzoekers gehouden. Dit is een jaarlijks voor alle onderzoekers verplichte cursus. Tijdens deze cursus is met de onderzoekers gediscussieerd over de normering van de oordeelsvorming en zijn aan de hand van diverse casusposities best practices verzameld. Met de input van beide sessies zijn vervolgens het onderzoeksprotocol en de richtlijn voor de normering van de oordeelsvorming door het College aangepast en vastgesteld.

De onderzoekers worden – naast de verplichte jaarlijkse training – door middel van Informatiebulletins op de hoogte gebracht van belangrijke zaken waarvoor het College de aandacht van de onderzoekers wil vragen. Op deze wijze kan het College voor het uitvoeren van de onderzoeken belangrijke informatie verspreiden en desgewenst tussentijds bijsturen door bijvoorbeeld een bepaalde gedragslijn voor te schrijven of aan te passen. In het verslagjaar zijn 5 Informatiebulletins verschenen.

2.8 Evaluatie uitgevoerde onderzoeken

Het College stuurt aan alle accountantspraktijken en accountantsafdelingen na afronding van de periodieke en vervolgonderzoeken een evaluatieformulier. Doel daarvan is het verkrijgen van inzicht in hoe de onderzochte organisaties het onderzoek en de onderzoekers hebben ervaren. In 2011 zijn 119 evaluatieformulieren verzonden, waarvan er 92 ingevuld retour zijn ontvangen. Met een respons van 77% geeft dit dus een betrouwbaar beeld van hoe de onderzoeken worden gewaardeerd. De onderzoeken worden gemiddeld gewaardeerd met een 7.

2.9 Fusie

De Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (NBA) is de nieuwe fusieorganisatie waarin het Koninklijk NIVRA en de NOvAA hun krachten bundelen. Een samenwerking die uiteindelijk zal resulteren in één publiekrechtelijke beroepsorganisatie (PBO) van en voor alle accountants in Nederland. Met ingang van 29 november 2010 zijn, vooruitlopend op de totstandkoming van de nieuwe PBO, de bureauorganisaties van NIVRA en NOvAA samengevoegd en opereren zij onder de naam NBA. Ook de afdelingen die het College Kwaliteitsonderzoek (CKO) en de Raad voor Toezicht Beroepsuitoefening AA's (RvTBAA) ondersteunen, zijn binnen de NBA samengevoegd en werken waar mogelijk samen. Het College zowel als de Raad opereren in verband met de bij verordening aan hen gemandateerde zaken echter formeel nog zelfstandig.

In 2011 zijn in de aanloop naar de nieuwe Raad voor Toezicht van de NBA het instrumentarium van Raad van Toezicht NOvAA en CKO evenals werkwijze en normering steeds verder geharmoniseerd. Ook de werkprocessen binnen beide bureaus zijn op elkaar afgestemd.

Binnen de NBA zijn in 2011 de contouren van het nieuwe toezichtmodel van de NBA nader gedefinieerd. Daarbij is ook rekening gehouden met een mogelijke samenwerking met de Autoriteit Financiële Markten (AFM) voor wat betreft het toezicht op de wettelijke controles bij niet-OOB's (Organisaties van Openbaar Belang). De Expertgroep Toezicht speelt in de ontwikkeling van het nieuwe toezicht een belangrijke rol. De voorzitter van het College participeert in deze expertgroep.

2.10 Kerncijfers en kengetallen

Onderstaand volgen om een cijfermatig beeld van de werkzaamheden van het College te geven de belangrijkste kerncijfers en kengetallen over 2011. Ter vergelijking zijn de kerncijfers en kengetallen over 2010 opgenomen.

	<i>2011</i>	<i>2010</i>
▪ Aantal periodieke CKO-onderzoeken	: 86	112
▪ Aantal CKO vervolgonderzoeken	: 33	15
▪ Aantal verleende tijdelijke vrijstellingen	: 14	37
▪ Aantal annuleringen	: 26	54
▪ Aantal adviezen voor tuchtzaken	: 3	3
▪ Aantal vergaderingen CKO	: 12	12
▪ Aantal CKO-leden	: 5	5
▪ Aantal CKO-onderzoekers	: 58	52
▪ Door CKO-onderzoekers bestede dagdelen	: 579	690

3. Onderzoeksresultaten 2011

In het verslagjaar 2011 zijn onder verantwoordelijkheid van het College Kwaliteitsonderzoek (CKO) in totaal 212 onderzoeken uitgevoerd: 134 periodieke kwaliteitsonderzoeken (125 bij accountantspraktijken en 9 bij interne accountantsafdelingen) en 78 vervolgonderzoeken bij accountantspraktijken (zie bijlage 1 voor een specificatie). In de onderzoeksresultaten worden ook de kwaliteitsonderzoeken verantwoord die bij delegatie zijn uitgevoerd door de Raad van Toezicht Beroepsuitoefening Accountants-Administratieconsulenten (RvTBAA) en op grond van de verleende accreditatie zijn uitgevoerd door de Samenwerkende Registeraccountants en Accountants-Administratieconsulenten (SRA), het Institute van Internal Auditors Nederland (IIA) en het Samenwerkingsverband Kwaliteitstoetsing Overheidaccountants (KOA).

De Verordening Kwaliteitsonderzoek bepaalt in artikel 11 lid 2 dat een eindoordeel wordt vastgesteld bij accountantspraktijken die niet beschikken over een vergunning op grond van de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta). Artikel 11 lid 3 bepaalt dat het oordeel luidt:

- a. positief: het stelsel van kwaliteitsbeheersing voldoet in opzet en werking aan het bepaalde bij of krachtens de Wet op de Registeraccountants (gerubriceerd in onderstaande tabel als “voldoende”);
- b. negatief: het stelsel van kwaliteitsbeheersing voldoet niet in opzet en werking aan het bepaalde bij of krachtens de Wet op de Registeraccountants (gerubriceerd in onderstaande tabel als “onvoldoende”)

Accountantspraktijken waarbij een periodiek kwaliteitsonderzoek is uitgevoerd en die beschikken over een vergunning op grond van de Wta zijn derhalve op grond van de Verordening Kwaliteitsonderzoek in onderstaande tabel gerubriceerd in de kolom “geen oordeel”.

Zowel de Raad van Toezicht Beroepsuitoefening Accountants-Administratieconsulenten (RvTBAA) als SRA stellen echter wel eindoordelen vast bij accountantspraktijken die beschikken over een vergunning op grond van de Wta. De RvTBAA heeft daarover afspraken gemaakt met de Autoriteit Financiële Markten (AFM). SRA heeft een convenant afgesloten met AFM en toetst in het kader van de reguliere SRA-toetsingen op grond van dat convenant ook de wettelijke controleopdrachten niet OOB ten behoeve van AFM en stelt voor elke toetsing een eindoordeel vast. In dit verslag worden deze resultaten echter conform de vereisten van de Verordening Kwaliteitsonderzoek gepresenteerd en derhalve gerubriceerd onder de categorie “geen eindoordeel”.

3.1 Resultaten periodieke onderzoeken

De resultaten van de 125 onder verantwoordelijkheid van het College in de periode 31 maart 2011 tot 1 maart 2012 afgeronde kwaliteitsonderzoeken bij accountantspraktijken worden weergegeven in onderstaande tabel.

Omwille van de vergelijkbaarheid van de cijfers zijn de 9 kwaliteitsonderzoeken bij interne accountantsafdelingen niet in onderstaande tabel verwerkt.

De 9 kwaliteitsonderzoeken die onder verantwoordelijkheid van het College door middel van accreditatie bij interne accountantsafdelingen zijn uitgevoerd hebben alle tot het eindoordeel voldoende geleid.

Resultaten kwaliteitsonderzoeken accountantspraktijken

Selectiejaar	Voldoende	Onvoldoende	Geen oordeel *)	Totaal
2008	1	2	-	3
2009	1	5	-	6
2010	10	5	3	18
2011	40	13	45	98
Totaal	52	25	48	125

*) Dit betreft de accountantspraktijken met een Wta-vergunning waar op grond van artikel 11 lid 2 van de Verordening Kwaliteitsonderzoek geen eindoordeel wordt uitgebracht.

Conclusie

De resultaten van de in 2011 uitgevoerde kwaliteitsonderzoeken bij accountantspraktijken laten een verbetering zien ten opzichte van de resultaten over 2010. Het percentage periodieke kwaliteitsonderzoeken die tot een voldoende oordeel hebben geleid, is ten opzichte van 2010 gestegen met 11%. Deze verbetering wordt met name verklaard door de resultaten in de categorie accountantspraktijken met een omzetgrootte van € 300.000 tot € 600.000. Bedacht dient te worden dat de resultaten altijd worden beïnvloed door de soort accountantspraktijken die binnen de selectie zijn gevallen. Nadere analyse van de resultaten heeft uitgewezen dat er in 2011 verhoudingsgewijs veel accountantspraktijken in de categorie van € 300.000 tot € 600.000 zijn geselecteerd. Deze categorie accountantspraktijken blijkt door de jaren heen verhoudingsgewijs goed te scoren. De resultaten 2011 zijn daardoor ten opzichte van vorig jaar dan ook positief beïnvloed.

Door het College gegeven aanbevelingen

In de meeste gevallen heeft het College in het definitief vastgestelde verslag van het uitgevoerde kwaliteitsonderzoek op grond van artikel 11 lid 1 van de Verordening Kwaliteitsonderzoek één of meerdere aanbevelingen ter verbetering van geconstateerde tekortkomingen gedaan. Hieronder worden de meest voorkomende aanbevelingen vermeld:

- aanbevelingen ter zake van het stelsel van kwaliteitsbeheersing:
 - het invoeren of verbeteren van het kwaliteitshandboek;
 - het voldoen aan bepalingen uit de Nadere Voorschriften Accountantskantoren ter zake van assurance opdrachten en de Nadere Voorschriften Accountantskantoren ter zake van aan assurance verwante opdrachten; veel voorkomende aanbevelingen zijn: afsluiten of aanpassen van een beroepsaansprakelijkheidsverzekering en het regelen van waarneming;
 - het voldoen aan bepalingen uit de Nadere Voorschriften Permanente Educatie;
 - het voldoen aan de bepalingen uit de Wwft;
- aanbevelingen op dossierniveau:
 - dossiers vrijwillige controleopdrachten:
 - invoeren of verbeteren van risicoanalyse en/of bepaling van de materialiteit;
 - meer specifiek maken van werkprogramma's
 - meer vastleggen of verbeteren van vastleggingen;
 - naleven van verslaggevingsvereisten;
 - dossiers samenstellingsopdrachten:
 - gebruikmaken van of verbeteren (procedures rond) opdrachtbevestigingen;
 - gebruikmaken van bevestigingen bij de jaarrekening;
 - meer specifiek maken van werkprogramma's;
 - meer vastleggen of verbeteren van vastleggingen;

- naleven van verslaggevingsvereisten
- tekst van de samenstellingsverklaring aanpassen;

In die gevallen waarin is geconstateerd dat niet (geheel) werd voldaan aan de PE-verplichtingen is volstaan met het geven van aanbevelingen ter verbetering aangezien de naleving van de PE-verplichtingen door het NIVRA afzonderlijk wordt gemonitord en zo nodig opgevolgd. Uiteraard weegt het niet (geheel) voldoen aan de PE-verplichting mee in die gevallen waarin een eindoordeel wordt vastgesteld.

3.2 Resultaten vervolgonderzoeken

Accountantspraktijken en accountantsafdelingen die van het College aanbevelingen ter verbetering van het interne stelsel van kwaliteitsbeheersing krijgen, worden op grond van artikel 11 lid 4 van de Verordening Kwaliteitsonderzoek gevraagd binnen zes weken aan te geven op welke wijze en binnen welke termijn de gegeven aanbevelingen zullen worden opgevolgd. Het College bepaalt aan de hand van de ontvangen reacties of er wel of geen vervolgonderzoek zal worden ingesteld.

Het College heeft daarvoor de volgende gedragslijn vastgesteld:

- bij een oordeel onvoldoende zal een vervolgonderzoek worden ingesteld, tenzij het evident is dat formele tekortkomingen op korte termijn aantoonbaar kunnen worden opgelost en er geen zwaarwegende aanbevelingen op dossierniveau zijn;
- bij een oordeel voldoende zal geen vervolgonderzoek worden ingesteld tenzij er zwaarwegende omstandigheden zijn die aanleiding geven het opvolgen van aanbevelingen in een vervolgonderzoek vast te stellen;
- bij accountantspraktijken met een Wta-vergunning zal het instellen van een vervolgonderzoek afhangen van de aard en zwaarte van de gegeven aanbevelingen.

De vervolgonderzoeken richten zich op de vaststelling dat de aanbevelingen die voortkomen uit een periodiek onderzoek in voldoende mate zijn opgevolgd. Indien wordt vastgesteld dat de aanbevelingen in voldoende mate zijn opgevolgd, wordt het onderzoek afgesloten. Indien wordt vastgesteld dat de gegeven aanbevelingen in onvoldoende mate zijn opgevolgd, kan het College besluiten tot een nieuw vervolgonderzoek, dan wel besluiten tot een advies aan het NIVRA-bestuur om een tuchtactie aanhangig te maken. Dit laatste zal zeker het geval zijn indien er sprake is van ernstige feiten of een weigerachtige houding van betrokkene.

In bijlage 1 wordt een nadere specificatie van de onderhanden vervolgonderzoeken gegeven.

In het verslagjaar zijn 78 vervolgonderzoeken bij accountantspraktijken uitgevoerd, waarvan 1 maal een tweede vervolgonderzoek. De resultaten van de in het verslagjaar uitgevoerde vervolgonderzoeken bij accountantspraktijken zijn in onderstaande tabel opgenomen.

Resultaten vervolgonderzoeken accountantspraktijken

Selectiejaar	Voldoende opgevolgd	Onvoldoende opgevolgd	Totaal
2008	7	2	9
2009	8	2	10
2010	55 *)	4	59
Totaal	70	8	78

*) Inclusief het resultaat van 1 uitgevoerd tweede vervolgonderzoek

De vervolgonderzoeken laten een goed resultaat zien: in 90% van de gevallen leidt het vervolgonderzoek tot een voldoende opvolging van de gegeven aanbevelingen. Daarmee wordt het gewenste effect van verbetering van het stelsel van kwaliteitsbeheersing in belangrijke mate bereikt.

Het College heeft bij de accountantspraktijken waar is geconstateerd dat de gegeven aanbevelingen in onvoldoende mate zijn opgevolgd opnieuw aanbevelingen gegeven en een nieuw vervolgonderzoek aangekondigd.

Amsterdam, maart 2012

Bijlage 1

Samenstelling onderzoekspopulatie

In het verslagjaar 2011 zijn onder verantwoordelijkheid van het College Kwaliteitsonderzoek (CKO) in totaal 212 onderzoeken uitgevoerd: 125 periodieke kwaliteitsonderzoeken en 78 vervolgonderzoeken bij accountantspraktijken en 9 periodieke kwaliteitsonderzoeken bij interne accountantsafdelingen. De onderzoekspopulatie wordt in deze bijlage nader gespecificeerd en toegelicht.

1. Periodieke onderzoeken 2011

In 2011 heeft het College op grond van artikel 9 van de Verordening Kwaliteitsonderzoek 115 accountantspraktijken geselecteerd die in aanmerking kwamen voor een periodiek kwaliteitsonderzoek. Daarnaast waren er nog openstaande kwaliteitsonderzoeken uit voorgaande jaren.

In onderstaande tabel wordt de stand van zaken per 1 maart 2012 weergegeven.

Overzicht CKO-kwaliteitsonderzoeken accountantspraktijken per 1 maart 2012

	Openstaand eerdere selecties	2011	Totaal
Geselecteerde accountantspraktijken	106	115	221
Geannuleerde onderzoeken *)	36	26	
Aan RvTBAA gedelegeerde onderzoeken	21	4	
	57	30	87
<i>Door CKO uit te voeren onderzoeken</i>	49	85	134
Uitgestelde onderzoeken **)	19	14	33
Onderhanden onderzoeken ***)	3	12	15
	22	26	48
<i>Afgeronde onderzoeken per 1 maart 2012</i>	27	59	86

*) wegens fusie, overname, beëindiging praktijk etc.

**) accountantspraktijken kunnen op grond van artikel 8 van de Beleidsregel Kwaliteitsonderzoek tijdelijk uitstel verkrijgen voor het kwaliteitsonderzoek

***) dit betreft overwegend onderzoeken die na een aanvankelijk uitstel zijn aangevangen.

Onder verantwoordelijkheid van het College Kwaliteitsonderzoek zijn in 2011 ook door de Raad van Toezicht Beroepsuitoefening Accountants-Administratieconsulenten (bij delegatie), SRA en IIA (als geaccrediteerde organisaties) periodieke kwaliteitsonderzoeken uitgevoerd.

In onderstaand overzicht wordt het totaal van de 134 uitgevoerde periodieke onderzoeken (125 bij accountantspraktijken en 9 bij accountantsafdelingen) weergegeven.

CKO-onderzoeken	86
Toetsingen RvTBAA	4
Toetsingen SRA	35
Onderzoeken IIA	9

Totaal per 1 maart 2012 afgeronde onderzoeken	<i>134</i>

De resultaten van deze 134 kwaliteitsonderzoeken worden in paragraaf 3.1 weergegeven.

2. Vervolgonderzoeken 2011

Onder verantwoordelijkheid van het College Kwaliteitsonderzoek zijn in het verslagjaar in totaal 78 vervolgonderzoeken uitgevoerd, die hieronder nader worden gespecificeerd.

CKO vervolgonderzoeken	32 *)
CKO 2 ^e vervolgonderzoeken	1
Hertoetsingen RvTBAA	1
SRA vervolgonderzoeken	44

Totaal per 1 maart 2012 afgeronde vervolgonderzoeken	78

De resultaten van deze 78 uitgevoerde vervolgonderzoeken worden in paragraaf 3.2 weergegeven.

Bijlage 2

Taakuitoefening en samenstelling CKO

Het College Kwaliteitsonderzoek (CKO) is een door het bestuur van het NIVRA krachtens de Verordening Kwaliteitsonderzoek ingesteld orgaan. Met het Besluit mandaat en machtiging CKO (een bestuursbesluit houdende regels inzake mandaat en machtiging aan het College Kwaliteitsonderzoek) zijn de uitvoerende taken krachtens de Verordening Kwaliteitsonderzoek en de Beleidsregel Kwaliteitsonderzoek gemandateerd aan het College.

Het College is belast met het uitvoeren van de volgende taken:

- het selecteren van de te onderzoeken accountantspraktijken en -afdelingen;
- het accrediteren van (beroeps)organisaties;
- het selecteren van onderzoekers voor het uitvoeren van de kwaliteitsonderzoeken;
- het samenstellen van de onderzoeksteams voor de uitvoering van de kwaliteitsonderzoeken;
- het in kennis stellen van het kwaliteitsonderzoek en het onderzoeksteam aan de geselecteerde accountantspraktijken en -afdelingen;
- het behandelen van bezwaren tegen het aangekondigde kwaliteitsonderzoek en het onderzoeksteam;
- het vaststellen en onderhouden van werkprogramma's voor de uitvoering van de kwaliteitsonderzoeken;
- het beslechten van meningsverschillen tussen te onderzoeken organisaties en het onderzoeksteam;
- het toetsen van de verslagen van de onderzoeksteams over de uitgevoerde kwaliteitsonderzoeken;
- het uitbrengen van een eindoordeel over de uitgevoerde kwaliteitsonderzoeken met uitzondering van de accountantspraktijken die een Wta-vergunning hebben;
- het geven van aanbevelingen ter verbetering van de interne stelsels van kwaliteitsbeheersing van de onderzochte accountantspraktijken en -afdelingen;
- het zonodig uitbrengen van een voorstel voor een tuchtrechtelijke actie krachtens de Verordening Kwaliteitsonderzoek;
- het jaarlijks aan het bestuur van het NIVRA uitbrengen van een geanonimiseerd verslag over de uitgevoerde kwaliteitsonderzoeken en werkzaamheden;
- overige uit de Verordening voortvloeiende werkzaamheden.

Daarnaast volgt het College relevante (internationale) maatschappelijke en beroepsontwikkelingen en onderhoudt (internationale) contacten met relevante organisaties, zoals de FEE. Het College adviseert het bestuur in aangelegenheden die verband houden met het kwaliteitsonderzoek en/of de kwaliteit van de beroepsuitoefening van registeraccountants die werkzaam zijn in de accountantsfunctie. Het College verzorgt tevens de informatievoorziening over de (uitvoering van) kwaliteitsonderzoeken.

Werkwijze

In het Reglement van orde College Kwaliteitsonderzoek wordt de werkwijze van het College nader uitgewerkt. Dit reglement bepaalt:

- de formele vereisten waaraan vergaderingen moeten voldoen;
- de benoeming van een plaatsvervangend voorzitter;
- de wijze van besluitvorming;

- de vereiste onpartijdigheid van de collegeleden.

Het College Kwaliteitsonderzoek vergadert in principe eenmaal per maand of zoveel vaker als nodig is voor een goede voortgang van de werkzaamheden.

Samenstelling CKO

De samenstelling van het College Kwaliteitsonderzoek was in 2011 als volgt: O. van Agthoven RA, voorzitter, drs. M.A. Bongers RA, drs. J.M.M. Dumoulin RA, O. Opzitter RA en drs. J.W. van Wingerde RA.

Bureau

Het College wordt vanuit het bureau van het NIVRA ondersteund door een team onder leiding van A.J.M. Werring, hoofd Toezicht en Kwaliteit NBA. Het team bestaat uit R.T. van der Heide (stafmedewerker) en mevrouw P.R. Kartutu (secretariaatsmedewerker). Voorts verleend binnen het NIVRA-bureau de heer P.F.M. Hurks RA vaktechnische ondersteuning aan het College.

Koninklijk NIVRA

College Kwaliteitsonderzoek

Postbus 7984

1008 AD Amsterdam

tel. 020 – 301 0 394

fax 020 – 301 0 302

e-mail: cko@nba.nl